

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม
(เกษตรผสมผสาน)

นายทองปาน เพ้าไสภา

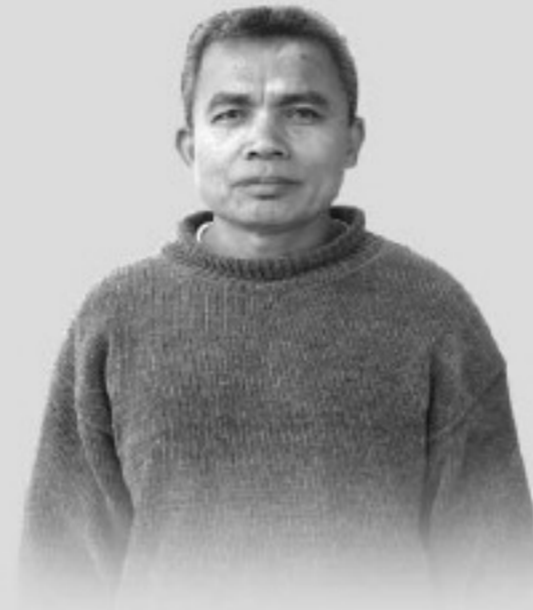

กรมปศุสัตว์ไทย ด้านเกษตรกรรม (เกษตรผสมผสาน)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายทองปาน เผ่าโสภา

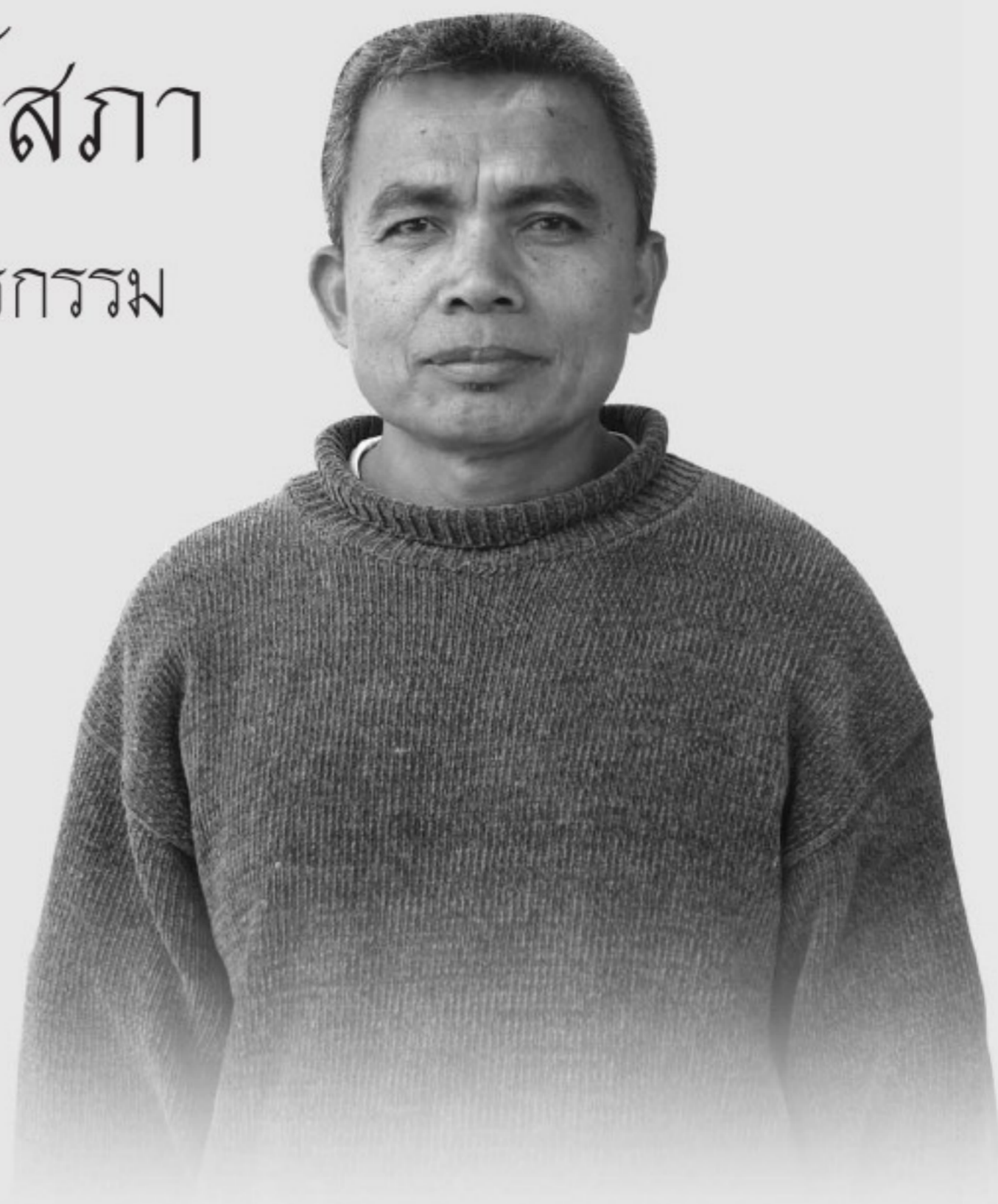
ครูภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม (เกษตรผสมผสาน)

ครูทองปาน เผ่าโสภา เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านเกษตรกรรม (เกษตรผสมผสาน) ตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำเกษตรปลอดสารพิษ ปลูกข้าววิตามินหรือข้าวกล้อง ผักและผลไม้ปลอดสารพิษ ทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพจากเศษพืชผักและผลไม้เหลือใช้ ประดิษฐ์เครื่องอัดเห็ด และริเริ่มเพาะเห็ดในขอนไม้ ด้วยต้นทุนต่ำ นำสมุนไพรมีอยู่ในท้องถิ่นมาผลิตแชมพูสมุนไพรรักษาเห็บเพื่อใช้ภายในครัวเรือน จนประสบผลสำเร็จเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนั้นได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนหนองกุลา เพื่อถ่ายทอดความรู้ทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติแก่ผู้เรียนเกษตรกร องค์กรภาครัฐ และผู้สนใจทั่วไปนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

การที่ครูทองปาน เผ่าโสภา ได้นำความรู้ด้านเกษตรกรรม (เกษตรผสมผสาน) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ผักผ่อนจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๖ ด้านเกษตรกรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๒

นายทองปาน เผ่าโสภา

คุรุภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม (เกษตรผสมผสาน)

ชีวิต การศึกษา การเรียนรู้ และการทำงาน

ชีวิตในวัยเด็กของครูทองปาน เผ่าโสภา เกิดในครอบครัวเกษตรกรที่อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ หลังจากจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ครอบครัวได้ย้ายมาบุกเบิกที่ดินทำการเกษตรที่อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ต่อมาได้สมรสกับนางสาวทวีป กล่อมกล่อม ได้เริ่มประกอบอาชีพเกษตรกรรม (เกษตรผสมผสาน) ที่บ้านหนองกุลา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลกในพื้นที่ ๕ ไร่ โดยปลูกข้าว เพาะเห็ด ปลูกผักปลอดสารพิษ ทำปุ๋ยอินทรีย์ ทำให้มีผลผลิตใช้บริโภคในครอบครัว สำหรับส่วนที่เหลือจะนำไปจำหน่ายในชุมชน

ครูทองปานเป็นผู้มีความมุ่งมั่น เสียสละ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สนใจที่จะเรียนรู้ตลอดเวลาจากตำรา เอกสาร จากการอบรม และศึกษาดูงานเกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ เป็นต้นมา แล้วนำความรู้เหล่านั้นมาทดลองปฏิบัติโดยประยุกต์ให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ด้วยการแบ่งพื้นที่ตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่สำหรับทำเกษตรผสมผสาน ปลูกพืชสมุนไพร พืชผักและไม้ผลหลากหลาย ทำให้มีผลผลิตอย่างต่อเนื่องตามฤดูกาล

ด้วยความมุ่งมั่นหวังจะเห็นสังคม ชุมชน มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้ ครูทองปานจึงอุทิศตน อุทิศเวลา เพื่อถ่ายทอดความรู้โดยจัดตั้ง “ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนตำบลหนองกุลา” ขึ้นในที่ดิน

ของตนเองเพื่อถ่ายทอดและฝึกอบรมให้แก่ทุกคนที่สนใจ พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือช่วยแก้ปัญหาแก่ผู้เข้าอบรม จนผลงานเป็นที่ยอมรับในระดับจังหวัด สามารถสร้างและขยายเครือข่ายจำนวนมาก

องค์ความรู้

ครูทองปาน มีความรู้และเชี่ยวชาญด้านเกษตรผสมผสาน พัฒนาการเกษตรตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติและพัฒนาเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติจริง จนประสบผลสำเร็จ ได้แก่

- ❖ การทำเกษตรปลอดสารพิษ เช่น การปลูกข้าววิตามินหรือข้าวกล้อง การปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษ เพื่อการพึ่งพาตนเอง
- ❖ ทำเกษตรผสมผสาน ปลูกพืชสมุนไพร ต้นไผ่ ต้นสะเดา พืชตระกูลถั่ว ทำปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชผัก ผลไม้เหลือใช้ เช่น ต้นถั่ว ฟางข้าว เพื่อบำรุงดินและพืชผล
- ❖ คิดค้น ดัดแปลงวิธีทำน้ำส้มควันไม้ในปริมาณที่มากเพื่อป้องกันโรคในดินและรากพืช ช่วยให้พืชผล เจริญเติบโตแข็งแรง
- ❖ ริเริ่มการเพาะเห็ดในขอนไม้ (เห็ดขอนขาว เห็ดบด เห็ดหูหนู) ด้วยต้นทุนต่ำ โดยใช้เศษไม้มะม่วง และเชื้อเห็ด วางฟางให้ท่อนไม้เอียง เห็ดจะทยอยออกดอกตามธรรมชาติจนกว่าขอนไม้จะผุ นอกจากนั้นได้ริเริ่มประดิษฐ์เครื่องอัดเห็ดด้วยตนเอง
- ❖ นำสมุนไพรมีอยู่ในท้องถิ่นมาผลิตใช้ในครัวเรือน เช่น ทำน้ำยาซักผ้าสูตรประหยัดจากน้ำขี้เถ้า ทำน้ำหมักมะกรูดปลอดสารพิษ เป็นต้น

การถ่ายทอดความรู้

ครูทองปาน ได้ถ่ายทอดความรู้การเกษตรผสมผสาน และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถพึ่งพาตนเองอย่างมีความสุข ให้แก่ นักเรียน ชุมชน และผู้สนใจ ดังนี้

- การศึกษาในระบบ :** ❖ ถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนที่มาศึกษาดูงานและเข้าค่ายที่ศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ โรงเรียนบางระกำวิทยศึกษศึกษา โรงเรียนประชาสงเคราะห์วิทยา และโรงเรียนพระพุทธชินราช
- การศึกษานอกระบบ :** ❖ ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางระกำ สำนักงานการเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดพิษณุโลก
- ❖ จัดอบรมเกี่ยวกับการทำปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยน้ำชีวภาพ การปลูกพืชเกษตรอินทรีย์แก่ผู้ลงทะเบียนความยากจนของนิคมสร้างตนเองบางระกำ
- การศึกษาตามอัธยาศัย :** ❖ ถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรและผู้สนใจที่มาศึกษาดูงานจากอำเภอต่างๆ ของจังหวัดพิษณุโลก จังหวัดนครปฐม จังหวัดกำแพงเพชร และจังหวัดสุโขทัย
- ❖ ถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านรายการวิทยุชุมชน

วิธีการถ่ายทอดความรู้

วิธีการถ่ายทอดความรู้ของครูทองปาน จะเน้นการปฏิบัติจริงที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนี้

- ❖ เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้วิธีการทำปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมัก เพาะเห็ด ฯลฯ
- ❖ สาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง เป็นรายบุคคลและรายกลุ่มภายในศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
- ❖ นำผู้เรียนศึกษาดูงานในศูนย์การเรียนรู้ฯ และศึกษางานในพื้นที่ของเครือข่าย
- ❖ ถ่ายทอดความรู้โดยผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ และรายการวิทยุชุมชน

การที่ครูทองปาน เผ่าโสภา เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม (เกษตรผสมผสาน) เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอด ภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕

นายทองปาน เผ่าโสภา เกิดเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๙ ที่อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้อง ๘ คน ของนายบุญมี เผ่าโสภา และนางหวิณ เผ่าโสภา สมรสกับนางสาวทวีป กลมกล่อม มีบุตรชาย ๒ คน ได้แก่ นายทิว เผ่าโสภา และ เด็กชายดอกดิน เผ่าโสภา

การศึกษา

- ❖ ประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนบ้านฝายสามัคคีธรรม

เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่

- ❖ พ.ศ. ๒๕๔๙ ประกาศนียบัตรเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัด ด้านเศรษฐกิจพอเพียง จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้รับคัดเลือกเป็นปราชญ์ชาวบ้าน จากสำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดพิษณุโลก
- ❖ พ.ศ. ๒๕๕๒ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๖ ด้านเกษตรกรรม (เกษตรผสมผสาน) จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ